

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 6) 2020

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Lywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 6) 2020.

Vaughan Gething
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

21 Awst 2020

1. Disgrifiad

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) 2020 ("y prif Reoliadau").

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Gwneir y Rheoliadau hyn o dan y weithdrefn frys y darperir ar ei chyfer yn adran 45R o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 (p. 22) ("Deddf 1984"). Caiff y Rheoliadau eu gwneud heb fod drafft wedi'i osod gerbron y Senedd a'i gymeradwyo ganddi. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn, oherwydd brys, ei bod yn angenrheidiol gwneud y Rheoliadau heb i ddrafft gael ei osod a'i gymeradwyo fel y gellir gweithredu mesurau iechyd y cyhoedd er mwyn ymateb yn gyflym i'r bygythiad a berir i iechyd pobl gan y coronafeirws. Yn benodol, maent o'r farn y dylid llacio'r cyfyngiadau a geir yn y prif reoliadau cyn gynted ag y bernir nad yw bellach yn angenrheidiol nac yn gymesur eu cadw ar eu ffurf bresennol.

Bydd y Rheoliadau yn peidio â chael effaith ar ddiwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau (heb gynnwys toriad) sy'n dechrau ar y diwrnod y gwneir yr offeryn oni bai, yn ystod y cyfnod hwnnw, y cymeradwyir y Rheoliadau gan y Senedd.

Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol

Er bod y Rheoliadau yn cyffwrdd â hawliau unigol o dan Ddeddf Hawliau Dynol 1998 a Siarter Hawliau Sylfaenol Ewrop, mae'r Llywodraeth yn credu bod modd eu cyfiawnhau er mwyn atal lledaeniad clefydau heintus a/neu y caniateir yr ymyrraeth gan fod nod dilys i'r ymyrraeth honno, sef diogelu iechyd y cyhoedd. Mae'r Llywodraeth hefyd yn credu bod y Rheoliadau yn gymesur.

Mae pob un o'r rhain yn hawliau amodol, sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru ymyrryd ag arfer yr hawliau os yw hynny'n angenrheidiol mewn cymdeithas ddemocrataidd er budd diogelwch y cyhoedd neu er mwyn diogelu iechyd. Rhaid i bob cyfyngiad a gofyniad o'r fath gael eu cyfiawnhau ar y sail bod iddynt nod dilys, sef diogelu iechyd y cyhoedd, a'u bod yn gymesur. Mae parhau i addasu'r gofynion a wnaed drwy'r Rheoliadau gwreiddiol yn ymateb cymesur. Mae'r darpariaethau hyn yn cydbwysu'r angen i gynnal ymateb priodol i'r bygythiad a achosir gan y coronafeirws â'r angen i gynnal hawliau unigolion a busnesau, mewn modd sy'n dal i fod yn gymesur â'r angen i atal cyfradd drosglwyddo'r coronafeirws rhag cynyddu, gan ystyried y dystiolaeth wyddonol.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Gwneir y Rheoliadau o dan adrannau 45C(1) a (3)(c), 45F(2) a 45P o Ddeddf 1984.

Mae rhagor o wybodaeth am y pwerau hyn ar gael yn y Memorandwm Esboniadol i'r prif Reoliadau.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Cafodd y prif Reoliadau eu gwneud mewn ymateb i'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd o ganlyniad i fynychder a lledaeniad coronafeirws syndrom anadlol aciwt difrifol 2 (SARS-CoV-2).

1. Aelwydydd Estynedig

Ers 6 Gorffennaf, mae dwy aelwyd ar wahân yng Nghymru wedi gallu uno i ffurfio un aelwyd estynedig. Mae hyn yn caniatáu i bobl yn yr aelwydydd hynny gael yr un rhyddid cyfreithiol ag sydd gan bobl sy'n byw mewn aelwydydd unigol ar hyn o bryd – megis gallu cwrdd â'i gilydd o dan do, cael cyswllt corfforol, mynd i leoedd gyda'i gilydd ac aros yng nghartrefi ei gilydd.

Bydd y diwygiadau yn caniatáu i hyd at bedair aelwyd uno â'i gilydd mewn aelwyd estynedig. Gallai hyn olygu dwy aelwyd estynedig bresennol yn uno â'i gilydd neu bedair aelwyd nad ydynt mewn trefniant aelwyd estynedig yn barod i ffurfio un aelwyd estynedig (neu ymuno ag aelwyd estynedig bresennol).

2. Ymgynnull o dan do

Bydd y diwygiadau yn caniatáu i bobl ymgynnull o dan do ar gyfer derbyniad priodas bach neu de angladd sy'n gysylltiedig â phriodas, seremoni partneriaeth sifil neu angladd sydd wedi digwydd ar neu ar ôl 22 Awst 2020. Diben hyn yw caniatáu i'r digwyddiadau bywyd pwysig hyn gael eu nodi. Y bwriad yw y bydd canllawiau yn nodi sut y gellir cynnal y cynulliadau hyn yn ddiogel, er enghraifft drwy wahardd canu a dawnsio.

3. Ymgynnull yn yr awyr agored

Bydd y diwygiad i'r prif Reoliadau yn caniatáu i beilot o nifer bach o ddigwyddiadau ar gyfer hyd at 100 o wylwyr gael eu cynnal, gyda chytundeb penodol Llywodraeth Cymru.

Er nad yw Llywodraeth Cymru yn bwriadu caniatáu i ddigwyddiadau awyr agored gael eu cynnal yn gyffredinol eto, drwy gymryd y camau hyn, darperir cyfle i ddysgu sut y gall lliniaru weithio'n effeithiol ac adlewyrchu ar hynny.

Mae'r dull hwn yn cynnig hyblygrwydd i'r digwyddiadau gael eu diwygio pe bai anawsterau'n codi gyda'r rhai a nodwyd, a phe bai gweithgareddau peilot eraill yn cael eu nodi, gallai Gweinidogion gytuno iddynt heb orfod gwneud diwygiadau pellach i'r rheoliadau.

Mae'r Rheoliadau hyn hefyd yn diwygio rheoliad 18(9B) o'r prif Reoliadau i'w gwneud yn glir nad yw gwybodaeth ac atebion a roddir o dan reoliad 18(7A) yn dderbyniol mewn unrhyw achos ac eithrio achos o dan y prif Reoliadau. Mae hyn yn ymateb i bwynt craffu technegol a godwyd gan y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad yn ei adroddiad drafft ar ddiwygiadau a wnaed gan Reoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 4) 2020.

Daw'r Rheoliadau i rym ddechrau dydd Sadwrn, 22 Awst 2020.

Mae'n hollbwysig cymryd pob mesur rhesymol i gyfyngu ar drosglwyddo'r coronafeirws. Cafodd y coronafeirws ei ddatgan yn Argyfwng Iechyd y Cyhoedd o Bryder Rhyngwladol ar 30 Ionawr 2020 gan Sefydliad Iechyd y Byd, a chymerir camau ledled y byd i gyfyngu ar ei drosglwyddo. Aseiad Prif Swyddog Meddygol Cymru, ar y cyd â'r Prif Swyddogion Meddygol eraill ar draws y DU, o hyd yw bod y risgiau i iechyd y cyhoedd sy'n deillio o'r coronafeirws yn uchel.

Mae Gweinidogion Cymru o'r farn bod llacio ac addasu'r cyfyngiadau drwy wneud y diwygiadau i'r prif Reoliadau yn gymesur â'r hyn y mae'r prif Reoliadau'n ceisio ei gyflawni, sef ymateb i fygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.

5. Ymgynghori

O ystyried y bygythiad difrifol ac uniongyrchol sy'n codi o'r coronafeirws a'r angen am ymateb iechyd y cyhoedd brys, gan gynnwys yr angen i lacio unrhyw gyfyngiadau nad ydynt bellach yn gymesur â'r ymateb hwnnw, ni fu ymgynghoriad cyhoeddus mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn.

Yn ehangach, cafodd unigolion a busnesau wybod am y cyfyngiadau yn y Rheoliadau gwreiddiol drwy ddarllediadau gwybodaeth gyhoeddus parhaus ar raddfa fawr ledled y DU, gan gynnwys gan Brif Swyddog Meddygol Cymru, Prif Weinidog Cymru a Phrif Weinidog y DU.

Mae'r Prif Weinidog, ynghyd â Gweinidogion eraill a Llywodraeth Cymru, wedi parhau i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i unigolion a busnesau gydol y newidiadau dilynol i'r Rheoliadau. Nododd y Prif Weinidog, yn ei gynhadledd i'r wasg ar 14 Awst, y bwriad i wneud y newidiadau a gyflawnir drwy'r Rheoliadau a wneir heddiw, os byddai'r amgylchiadau'n caniatáu hynny. Cafodd y newidiadau arfaethedig hyn gyhoedduswydd eang wedyn. Cadarnhaodd y Prif Weinidog y byddai'r newidiadau hyn yn cael eu gwneud yn ei gynhadledd i'r wasg ar 21 Awst.

6. Aseiad effaith rheoleiddiol ac asesiadau eraill

Ni luniwyd aseiad effaith rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn oherwydd yr angen i'w rhoi ar waith ar fyrder fel rhan o'r ymateb parhaus i fygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.

Mae crynodeb o asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb wedi cael ei baratoi a bydd yn cael ei gyhoeddi¹. I grynhoi, dylai'r Rheoliadau hyn gael effaith gadarnhaol ar gydraddoldeb o ystyried eu bod yn caniatáu i nifer mwy o bobl ymgynnull mewn amrywiol amgylchiadau, sy'n bwysig ar gyfer llesiant llawer o wahanol gategorïau o bobl sydd wedi ei chael hi'n anodd yn ystod y cyfnod o gyfyngiadau.

---

¹ Bydd ar gael yn <https://llyw.cymru/asesiadau-or-effaith-ar-gydraddoldeb-coronafeirws>